

Pótolják a hiányt

Az elmúlt hetekben az ország számos településén hiány volt az orvosi vényre kapható szemüvegkeretekből. Ennek az volt az oka, hogy az esztergomi látszerészeti eszközök gyára, a Granvisus rendkívül gyenge minőségű granulátumot kapott az NDK-beli szállítójától. Emiatt ugrásszerűen emelkedett a selejtes keretek száma, s ezért a gyár most be is szüntette az ilyen granulátum felhasználásával készülő olcsó szemüvegkeretek előállítását.

Az ebből keletkező gondokon, ellátási zavarokon a Granvisus és az Ofotért vezetői gyorsan segítettek: az átmeneti időre ötféle szemüvegkeretet értékeltek le úgy, hogy ezek ne legyenek drágábbak az SZTK-vényre kaphatóknál.

Az esztergomi gyár, miután az NDK-ból kapott granulátum minősége a reklamációk ellenére sem javult már hosszabb ideje, most más beszerzési forrás után kutat. A KGST-országok közül valószínűleg a Szovjetunióban találnak megfelelő szállítópártneret.

A fogyasztói kosár tartalma

Szakszervezeti árellelőrzések

A szakszervezetek a hivatalos statisztikáktól függetlenül maguk is végeznek árszínvonal-számításokat, s ettől az évtől az átlagon belül külön is vizsgálják, hogy az árak alakulása miként befolyásolja a társadalom egyes rétegeinek életszínvonalát — tájékoztatták a SZOT-ban az MTI munkatársát. Számításuk alapjául azoknak a társadalmi aktivistáknak az információi szolgálnak, akik az ország különböző megyéiben, városokban folyamatosan figyelemmel kísérik az alapvető élelmiszerek, a legfontosabbnak ítélt termékek, szolgáltatások árszínvonalának mozgását.

A szakszervezetek árfigyelő hálózatukat társadalmi árellelőreik több mint tízezer tábora támaszkodva tavaly hozták létre, eredetileg az új adórendszer hatásának vizsgálatára. A gyorsuló infláció, a dolgozók életszínvonalának romlása azonban arra készítette a szakszervezeteket, hogy szélesítsék ezt.

a tevékenységüket. Az egyre nehezebb gazdasági helyzetben ugyanis mind jelentősebbé válik, hogy a szakszervezetek megfelelő adatokkal, információkkal rendelkezzenek reális követeléseik, igényeik megfogalmazásához. Az árszínvonal emelkedéséről a népgazdaság egészére a szakszervezetek már tavaly is végeztek önálló számításokat. Mind differenciáltabb társadalmunkban azonban az átlagszámok egyre kevésbé alkalmasak arra, hogy érzékeltessék a lakosság életszínvonalának tényleges változását. Ezért a szakszervezetek az ideitől ezt is elemzik, hogy az árak emelkedése milyen terhet jelent a társadalom egyes rétegei számára.

Sokat vitatott annak a bizonyos fogyasztói kosárnak a tartalma, amelynek alapján

a hivatalos szervek az ár-emelkedések hatásait elemzik. A szakszervezetek érdemi fellépését az is megnehezítette, hogy nem ismerték ennek a fogyasztói kosárnak a tartalmát, vagy éppen nem értették egyet az abba soroltakkal. Ezért most kialakították saját fogyasztói kosárukat. Az átlag mellett itt is többféle variációt készítenek. hiszen eltérő mennyiségben, másféle termékeket vásárolnak a városi és a falusi lakosok, az aktív dolgozók és a nyugdíjasok, s a többgyermekes családok fogyasztása sem hasonlítható össze az átlagcsaládéval. A jövőben a szakszervezetek bértárgyalásainak alapjául ezek a differenciált árindeks- és fogyasztóikosár-számítások szolgálnak majd.

A szakszervezetek árfigyelő tevékenysége a fogyasztói árak alakulásán túl kiterjed a termelői árak változásának vizsgálatára is. Megszűnik azonban az ilyen típusú ár-ellenőrzések központi irányítása, az ágazati, területi szakszervezeti szervek maguk döntenek el, hogy az érdekvédelemben ennek a tevékenységüknek milyen szerepet szánunk. A termelői árak társadalmi ellenőrzésének fenntartását valamilyen formában a SZOT-ban mindenképpen indokoltnak tartják, mert ennek a jövőben, a piaci viszonyok általánossá válásával igen nagy jelentősége lehet az érdekvédelemben. Elméletileg ugyanis már létezik egy országos áregyeztető fórum, amely a gyakorlatban azonban még nem működik, de amely a későbbiekben jelentős részt vállalhat a piaci árak alakításában.

A szakszervezetek természetesen folytatják hagyományos árellelőrzéseiket is; társadalmi aktivistáik ezután is vizsgálják, hogy a boltokban megfelelő minőségű árut kap-e a vevő a pénzéért. Ellenőrzéseiket az ideig tartó fogyasztói szolgálatokra.

Acs S. Sándor

A vállalkozó

Busztulajdonos lesz

Született egy rendelet, miszerint magánszemélyek is vásárolhatnak akár autóbust is. Ha már van rendelet, született egy gondolat Sári György fejében: vesznek egy buszt. Hogy ki ő?

— Mi is ön tulajdonképpen? Kisiparos, vállalkozó, magánzó?

— Vállalkozó vagyok, hiszen a kockázatos dolgokhoz vállalkozó szellemre van szükség.

— Miért vesz autóbust? Nagyon drága.

— 3 millió 300 ezer forint. Igen, igaza van, hogy nagyon drága, de én mégis belevágok, mert a jelenlegi gazdasági körülmények között, aki nem felel meg, megáll, az majd a jobbá váló gazdasági helyzetben nem tud elindulni. A szőregi takarékszövetkezet és a Kiosz alapította Intersped Kft.-nél szerveznek majd turistautakat. Ott dolgozik a busz.

— Mi lesz, ha valami miatt nem sikerül az elképzelése?

— Kérem, mint mindenben, ebben is benne van a rizikó. Megmondom őszintén, félek. Annál is inkább, mert egy új autóbust megvétele rengeteg akadályba ütközik, körülményes, nehézkes. Sem a gyártó, sem a kereskedő nem tud pontos időt meghatározni, hogy mikor kapok autóbust. A bizonytalanság miatt viszont nem tudok szerződéseket kötni, és esetleg egy egész évi szállításhoz is lemaradok. Igaz, az Ikarus azt ígérte, hogy az első negyedévében ad néhány buszt a kereskedőnek, aki viszont azzal kecsegtet, hogy az első ütembe beleférek. Az Autókernél rendeltem az autót, de én mégis bizonytalan vagyok, hiszen a gyár még a múlt év végére ígért buszokat sem szállította le.

— Tehát vállalkozó. Hasonló nagy fába vágta már fejszéjét?

— Igen. Az az elvem, hogy a lehetőségeket mindjárt az elején ki kell használni. Amikor víz kellett a kertekbe, kutatók fúrtam, ha utépítésre, vagy földmunkára volt igény, akkor ártok ástam. Persze gépekkel. Például Mórhalmon a gázvezetéknek. Bokrosom pedig, ha sikerül szerződést kötni, telefonkábelt fektetek munkatársaimmal. Sikeres vállalkozásom volt a teherfuvarozás is. Én úgy

tudom, hogy Csongrád megyében nekem volt az első Rába kamionom.

— A korábbi rendelet csak 6 tonnáig engedett teherkocsit tartani, a Rába pedig utánfutóval több mint 20 tonna.

— Jól tudja, de én mégis legálisan tartottam és tartom ma is a Rábát. A 6 tonna az autó raksúlyára vonatkozott. A rakfelületet átalakítottuk billenőplátra, és így megnöveltük a jármű önsúlyát, s mivel az összsúlyt nem lehet változtatni, így az önsúly növelésével a raksúly lecsökkent 6 tonna alá.

— Alkalmazottakat tart?

— Igen. Hármán dolgozunk főállásban, és két családtag segíti még a munkánkat.

— Mennyibe fog kerülni a turistának a magánautóbust?

— Mindenképpen olcsóbban szállítok, mint az állami vállalat. Ezt a konkurencia diktálja.

— Nem illik megkérdezni, hogy mennyi a jövedelme, ezért úgy teszem fel a kérdést: mennyi adót fizet?

— Egy millió körül.

— Milyen lesz a busz?

— Széria. Kértem ugyan a gyárban, hogy a motorhoz építsenek egy turbófeltöltőt, a váltóhoz úgynevezett felezőt, és az ülésekbe szereljenek hangszórókat. Tudja, mit válaszoltak? Uram, Magyarországon élünk...

— Gondolom, akadnak irigyei.

— Természetesen. Erre egy példa: tavaly névtelen bejelentés érkezett az adóhatósághoz, hogy Nyugatra járok, és otthon kilószámra tartom az aranyat. Az igazság a következő: egy-szer voltam Bécsben, a feleségemnek még arany nyakláncra sincs. Az adóhatóság persze kijött, de az égvilágon semmit sem találtak a szakemberek. Ez aztán gyanús lett, s ezért ki kellett töltenem egy úgynevezett „B” jelű vagyonynyilatkozatot, azért, hogy az idén követhessék a gyarapodást. Eddig is nyílt kártyákkal játszottam, utána sem teszem másként.

Acs S. Sándor

Nagyszabású talajjavítási munkálatok

Országsszerte nagyszabású meliorációs munkákon dolgoznak a mezőgazdasági üzemekben; a MÉM adatai szerint 33 nagyobb térségben gazdagítják a termelés feltételeit a talaj javításával, a táj rendezésével, a komplex földvédelem megvalósításával.

1989-ben az állami támogatás rendszerében kisebb módosítás történt az elmúlt évhez képest. A meliorációhoz nyújtott állami támogatás összegéről az utolsó tárgyalásokat folytatják a MÉM és a Pénzügyminisztérium szakemberei. Az előzetes vélemények szerint hozzávetőleg a tavalyi összegek állnak a mezőgazdasági nagyüzemek rendelkezésére, s ez 60-70 ezer hektár „átalakítására” lett elegendő. A termelőknek a földhasznált anyagi erő több mint felét maguknak kell előteremteniük. Az állami támogatás normatív jellegű;

független az üzem anyagi helyzetétől, és csakis a melioráció költségeit veszi alapul. A felhasználható összegeket a megyei tanácsok ítélik oda a pályázó gazdaságoknak, amelyek a kiadások 40 százalékára nyerneik központi támogatást. 1989-ben az úgynevezett térségi — nagyobb kiterjedésű területeken folytatott és átfogó — melioráció további 10 százalékos támogatást élvez, ez a kedvezmény azonban eseti jellegű. Ezt szintén a megyei tanács folyósítja az elkülönített keretektől. A tanácsok számára lehetővé tették, hogy az eseti munkákat további kedvezmény ösztönözze, a 40 százalék feletti 10 százalékos összeg kiutalását más esetekben is engedélyezhetik, ám a melioráció befejezése után ezt a többletet — meghatározott esetekben — a gazdaságnak vissza kell fizetnie.

Számos helyen az ország-

ban befejezéshez közelednek az évek óta tartó nagy munkák. A Velencei-tó vízgyűjtő területén a meliorációs beruházások 70 százalékával már elkészültek. Előrehaladtak a munkálatok Bács-Kiskun megyében, a Nógrád megyei Sárközben és a Tisza-Maros-zug térségében is.

Az idén folytatják a balatoni vízgyűjtőn a földvédelmi korszerűsítéseket. A tó északi, nyugati és déli területén 3 megye térségében kerül sor a vízmínőséget is előnyösen befolyásoló munkákra.

A MÉM adatai szerint az elmúlt 40 évben 3,5 millió hektáron dolgoztak a talajjavításával a termőerő megőrzésével megbízott szakemberek. Úgynevezett komplex beruházásokra 1,7 millió hektáron került sor. A támogatás mértéke négy évtized alatt kétszeresedett 40 milliárd forintot tett ki. (MTI)

Falbontás

Körműves ismerőssel falbontásról beszélgetünk a minap. Hogy falat bontani alkalmas-e nehezebb és bonyolultabb, mint falat jól fölrakni. Hogy ő falat mindig jó kedvvel rak, s ezzel szemben rossz kedvvel bont. Hogy ő szereti a szép, szilárd falakat. Beszélgetés közben szót a tévé, a rádió, érkeztek a hírek. Ismerősem egyszer csak fölkapta fejét, majd mikor a bemondó végzett a szöveggel, így szólt: — Na, hallod, már megint hazudtak.

A bemondó ugyanis fölolvasta hadügyminiszterünk, pardon, a honvédelmi miniszter vélekedését. Az Észak-atlanti Szövetség mellett a Varsói Szerződés katonai struktúráját is át kell alakítani, azzal a céllal, hogy kifejezetten védelmi jellegű kölcsönözzenek a két szövetségi rendszernek — idézte a bemondó a miniszteri szavakat.

Ismerősem ezzel szemben a bemondó — s a miniszter — jóval régebben elhangzott szavait idézte, hogy tudniillik a Varsói Szerződés csakis és kizárólag „védelmi jellegű katonai szervezet...” S most nem is cáfolhatnák meg illetékesebb helyről az egykor elhangzottakat.

— Na látod, ebben is hazudtak — mondta tehát ismerősem, és kifejtette, hogy „ezek” mindig is hazudtak, mindig is hazudnak és mindig is hazudni fognak. Fölösleges rájuk figyelni, ki kell kapcsolni a rádiót, el kell zárni a tévét... stb.

Mondhatnánk, ez nem több, mint egy példa, amely egyedi is, esetleges is, és semmiképpen sem jellemző... A példának azonban természetesen, hogy egyszerű esetet ábrázol, amelyben azonban a konkrét szereplők minden további nélkül fölcserélhetők, és másokkal behelyettesíthetők. Sőt nem is muszáj a behelyettesítés; jelen esetben semmi nem állja útját a partatlan általánosításnak.

Mit akarunk ábrázolni evvel az eszközzel? Nem kevesebbet, mint hogy sokunknak rossz az reflexei. Azaz, hogy nem is rosszak, csak fejletlenek, kevésbé kialakultak, hiteles ingerekre hiteltelen módon reagálók. Az előbbi példánál maradva: az embereknek — érzésünk szerint — alighanem inkább öröme adott volna okot, hogy végre kimondható, sőt a tömegtájékoztatás eszközeivel is terjeszthető az igazság másik fele is. Ez lenne tehát az adekvát reakció. Sokan viszont — egyfajta negatív visszacsatolással — az örömhírből is a negatívumot keresik, alátámasztva a föltevést, amely szerint minden jóban van valami rossz. Egyszerűen abszurd, amennyiben az igazság kimondásakor nem az elhangzott igaz érdekli az embereket, hanem hogy eddig — elhallgattak dolgokat.

Túl kéne már lépni a múlt ferdítéseire, mert nem tehetünk mást. Ha újra és újra megdőböröszünk a sokszorosán leleplezett hamisságokon, ha ismételtlen elkeseredünk miattuk, ha ebadtázza emlegetjük őket ok nélkül és okkal — mindig egy helyben maradunk. Hasonlatossá válunk ahhoz az Afrika-vadászhoz, akit — a savannát járva — megharapott egy kétféletes kobra. Az Afrika-vadászt ez nem zavarta különösebben; rosszullette, szédelgésre panaszkodott, s másfél nap múlva kutya baja sem volt. Amikor, úgy két hét múlva, a helyi miszlió felcsere elárulta neki: ebbe a marásba igazság szerint már régen bele kellett volna halnia — a szívéhez kapott, s ott helyben kilehelte lelkét.

Ahelyett, hogy hálát adott volna az égnek, amiért életben maradt.

Pedig — elvben — bizonyára ő is egyetértett volna a gyakorlattal, hogy a rémisztő igazság kiderülése esetén örülni kell annak, hogy lám, ezt is kibírtuk, ezt is túl tudtuk élni! — s nem pedig a történetbe utólag belehalni. Visszatérve a mérsékelt égvőre: az emberek nagy többsége elvben helyesli ugyan az átalakítással, a reformokkal járó változásokat — konkrétan viszont gyanakodva fogadják ezeket. A bevált sztereotípiák azt sugallták, hogy a tömegek ösztönös és szabadságvágyára apellálva különösebb kockázat nélkül lehet bevezetni egy s mást; az ördög se gondolta volna, hogy az embereket a jelen igazságaiban is a múlt hazugságai érdeklik leginkább.

Sokan félreértik azokat, akik annak idején, néhány éve, korántsem voltak nagyformátumú reformerek — most pedig habozás nélkül áttáltak az új irányra, s különösebb lelki skrupulusok nélkül az új gondolkodás szállásánálólvá képezték magukat. A jellemtelenségtől a karrierizmusig mindennel vádolják őket — holott nem okvetlenül jellemtelen, aki a talán jó irányba tendáló eseményeknek nem akar mindenképpen keresztbe tenni... És hogy miért nem fitogtatták reformpártiságukat néhány évvel ezelőtt?

Ugyan már... A kérdés jól kifejezett komolytalanságot tükröz. Csak nem képzeljük, hogy sokáig lett volna idejük a fitogtatásra! A kérdés ennél fogva költői, illetve retorikai választ nem igényel, mert a válasszal a kérdező is tisztában van. Egyébként pedig ahhoz hasonlatos, mintha ekképp biztatnánk valakit: eredi, lökd föl azt a sebesen robogó gőzmozdonyt!...

Senki nem bolond ütemesen betonfalba csapkodni a fejét.

Szintén nem várható el senkitől, hogy ha a falat lebontották — ne mozduljon el egy ültő helyéről, ne lépjen túl az egykori falakon. Elvárható viszont, hogy — ha egy mód van rá — besegítsen a falbontásba. Amennyiben pedig nincs falbontója, legalább a többieknek szólni: ne lepődjenek meg, ha alkalomadtán lebontódnak a falak; s legfőképpen ne kívánják vissza azokat. Tragikus lenne ugyanis, ha az emberek ezzel a szöveggel, ily transzparensel vonulnának az utcára: új falakat akarunk!

Farkas Csaba

Plakátverseny

Az egészség, a humanizmus és a béke témakörben a Szovjet Vörös kereszt és a Vörös Félhold Társaságok Szövetsége meghirdette a szocialista országok Vörös kereszt nemzetközi társaságainak III. nemzetközi plakátversenyét. Ezen a Magyar Vörös kereszt is részt vesz. A versenyen hivatásos művészek és művészeti főiskolások vehetnek részt. A hazai alkotások kiválasztásának határideje 1989. április 15.